

Εισοδηματική πολιτική, κρατική ενίσχυση και το πέραςμα (pass) των υποτελών τάξεων στην “λιτή ζωή”

Οι αυξήσεις τόσο στην τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και των καυσίμων (πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο) μείωσαν σε μεγάλο βαθμό το εισόδημα των εργαζόμενων. Η αντίδραση της κυβέρνησης Μητσοτάκη, υπό τον φόβο της πολιτικής φθοράς και των ενδεχόμενων κοινωνικών αντιδράσεων, είναι η ενίσχυση της καταναλωτικής δύναμης των εργαζομένων μέσω μιας πολιτικής επιδοτήσεων, είτε μέσω εκπτώσεων στα τιμολόγια της ενέργειας είτε μέσω των επιταγών (vouchers) επιδότησης. Μάλιστα, ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σκρέκας εκτίμησε ότι η επιδότηση του Σεπτεμβρίου θα ανέλθει σε 1,9 δισεκατομμύριο ευρώ. Από πολλούς και πολλές, αυτή η μορφή επιδότησης χαρακτηρίστηκε «επιδοματική πολιτική» που στόχο έχει την οικονομική ενίσχυση των νοικοκυριών προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες τους για ενέργεια και καύσιμα.

Αρκετοί μάλιστα έκριναν ότι ο πρωθυπουργός αυτοδιαψεύσθηκε, αναγκαζόμενος να μετακινηθεί από τη νεοφιλελεύθερη δογματική αντίθεσή του στην επιδοματική πολιτική.

Από το κοινωνικό κράτος, στο «δίκτυο προστασίας»

Η επιδοματική πολιτική στην Ελλάδα -και στα περισσότερα καπιταλιστικά και αστικοδημοκρατικά κράτη- πρόνοιας- διαμορφώνεται κυρίως μέσα από το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης και το σύστημα της κοινωνικής προστασίας. Το πρώτο αφορά σε ασφάλιση κινδύνων (η ανεργία, η ασθένεια, το γήρας, η μητρότητα κ.λπ.) και χρηματοδοτείται μέσω των ασφαλιστικών εισφορών. Πρόκειται για σύστημα ανταποδοτικό. Το σύστημα της κοινωνικής πρόνοιας αφορά σε μονομερείς παροχές του κράτους προς άτομα ή κοινωνικές ομάδες προκειμένου να καλύψουν ανάγκες τους. Χρηματοδοτείται από την φορολογία. Οι παροχές αφορούν σε παροχές σε χρήμα, είδος ή κοινωνικές υπηρεσίες.

Ήδη από τη δεκαετία του '80, στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη οι εκφραστές του νεοφιλελευθερισμού ασκούν κριτική ως προς το κόστος των κοινωνικών δαπανών: το κράτος πρόνοιας ανακηρύσσεται κοστοβόρο. Οι πιέσεις που ασκούνται για το υψηλό κόστος του κράτους πρόνοιας οδηγούν σε μετασχηματισμούς της κοινωνικής πολιτικής και ειδικότερα της προνοιακής πολιτικής, που μεταλλάσσεται στο νεοφιλελεύθερο «δίκτυο προστασίας». Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλλει και η συζήτηση που ξεκίνησε την ίδια δεκαετία για την περίφημη υπο-τάξη (under class), ένα αταξικό μόρφωμα (άνεργοι/ες τοξικοεξαρτημένοι/ες, αρχηγοί μονογονεϊκών νοικοκυριών, αποφυλακισμένες/οι κ.λπ.), που ταυτίζεται με τη ομάδα φτωχών και περιθωριοποιημένων που βρίσκονται εκτός του πεδίου της παραγωγής και κατανάλωσης, στις παρυφές της εργατικής τάξης. Άθροισμα ατόμων που, σύμφωνα με τους νεοφιλελεύθερους, φέρουν την προσωπική ευθύνη της κατάστασής τους.

Η κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού στην Ευρώπη προτάσσει ένα ελάχιστα αναδιανεμητικό κράτος, περιστολή των κοινωνικών δαπανών και «δημοσιονομική πειθαρχία». Οι νεοφιλελεύθεροι

διακηρύσσουν ότι την ευθύνη για τη δημιουργία της υπο-τάξης έχει το κράτος πρόνοιας· είναι αυτό που δημιουργεί κουλτούρα εξάρτησης στους φτωχούς, οι οποίοι προσδοκούν μονίμως οφέλη από τα επιδόματα που χρηματοδοτούν όσοι και όσες εργάζονται, έχουν μειωμένες φιλοδοξίες, είναι παθητικοί δέκτες των επιδομάτων, αποσύρονται εκούσια από την αγορά εργασίας, δεν ενεργοποιούνται και δεν αναλαμβάνουν την ατομική ευθύνη για την διασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσής τους.

Η οικονομική κρίση το 2009 στην Ελλάδα επέφερε σημαντικές αλλαγές στην κοινωνική πολιτική και ειδικότερα στις πολιτικές κοινωνικής προστασίας. Το τέλος της «ευημερίας και της ανεμελιάς» των εργαζόμενων τάξεων και το πέρασμα στον «λιτό βίο» θεσμοθετήθηκε με την εφαρμογή τριών μνημονίων και την άσκηση σκληρών πολιτικών λιτότητας. Το σύστημα των προνοιακών παροχών μετατρέπεται σε σύστημα κάλυψης των «πραγματικών» αναγκών, και πλέον οι κοινωνικές δαπάνες στοχεύουν μόνο σε ειδικές «ευάλωτες» ομάδες (ομάδες-στόχους), διαμορφώνοντας έτσι ένα υπολειμματικό μοντέλο πρόνοιας που παρέχει ένα ελάχιστο «δίχτυ ασφάλειας». Η κρατική εγγύηση αφορά έτσι μόνο την ακραία ένδεια. Οι φτωχοί στρωματοποιούνται και όσοι/όσες δεν βρίσκονται σε κατάσταση ακραίας φτώχειας εκπίπτουν της κοινωνικής προστασίας. Ακόμα και αυτές οι στοχευμένες παροχές στο πλαίσιο του «διχτυού ασφάλειας» (ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, κοινωνικό οικιακό τιμολόγιο) προϋποθέτουν αυστηρούς ελέγχους των περιουσιακών και εισοδηματικών στοιχείων των δικαιούχων. Έτσι, μοναδικός εγγυητής της κοινωνικής αναπαραγωγής των υποτελών τάξεων αναδεικνύεται η αγορά.

Ανταγωνισμός και κρατικές ενισχύσεις

Ωστόσο η αγορά πρέπει να έχει κανόνες, κανόνες που διασφαλίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό και την προστατεύουν από αθέμιτες πρακτικές που διαστρεβλώνουν, αλλοιώνουν και νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Η Συνθήκη της Λειτουργίας της Ένωσης (ΣΛΚ), προκειμένου να θωρακίσει θεσμικά και νομοθετικά την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό, εισάγει ρητή ρύθμιση που απαγορεύει

τις κρατικές ενισχύσεις. Απαγορεύει δηλαδή ενισχύσεις που χορηγούνται με οποιαδήποτε μορφή από χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ή με κρατικούς πόρους οι οποίες νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον [ανταγωνισμό](#) μέσω της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής. Στο όνομα της ελευθερίας του ανταγωνισμού, απαγορεύεται κάθε μορφή κρατικής ενίσχυσης προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που θα αποφέρει πλεονέκτημα, δηλαδή βελτίωση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης ή συγκεκριμένων κλάδων.

Η νεοφιλελεύθερη και αυταρχική κυβέρνηση της ΝΔ από την πρώτη στιγμή ανάληψης της εξουσίας κατέστησε σαφή την αντίθεσή της με την όποια επιδοματική πολιτική. Κυβερνητικά χείλη διαλαλούσαν και διαλαλούν ότι τα επιδόματα δημιουργούν εξάρτηση και ότι μοναδική θεραπεία στην φτώχεια και την ανεργία είναι η ενεργοποίηση στην αγορά εργασίας. Μάλιστα, στο μανιφέστο του νεοφιλελευθερισμού της κυβέρνησης της ΝΔ, στο πόρισμα Πισσαρίδη, με σαφήνεια αναφέρεται ότι «είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι το σύστημα δεν γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από άτομα που δεν έχουν πραγματική ανάγκη». Να θυμηθούμε ότι από τις πρώτες παρεμβάσεις της κυβέρνησης ήταν οι μειώσεις των ασφαλιστικών εισφορών εργοδοτών και εργαζομένων, που παρουσιάστηκαν ως ελάφρυνση των επιχειρήσεων από το «μη μισθολογικό κόστος» και ως αύξηση του μισθού των εργαζομένων. Παρεμβάσεις που περιόρισαν την ασφαλιστική πολιτική κάλυψης των κινδύνων των εργαζομένων. Στην ίδια κατεύθυνση είναι και το νομοσχέδιο για τον ΟΑΕΔ, που ποινικοποιεί τους ανέργους και την επιδοματική πολιτική για την ανεργία και προτάσσει την ανάληψη της ατομικής ευθύνης για την αναπαραγωγή της εργασιακής τους δύναμης, με όρους μάλιστα αναγκαστικής εργασίας.

Οι πρόσφατες επιδοτήσεις της κυβέρνησης δεν παρεκκλίνουν από την πολιτικής της, αυτή της εγγύησης της κερδοφορίας μερίδων του κεφαλαίου, της δημοσιονομικής πειθαρχίας, της υπολειμματικής και αυταρχικής κοινωνικής πολιτικής που προτάσσει την ατομική ευθύνη στην ανάληψη των κινδύνων.

Ειδικότερα οι πρόσφατες μειώσεις στα τιμολόγια της ηλεκτρικής ενέργειας, καθόλου δεν προσιδιάζουν σε επιδοματική πολιτική που παραπέμπει στο κοινωνικό κράτος, διότι δεν αφορά σε κάποιο χρηματικό ποσό που έλαβαν στους τραπεζικούς τους λογαριασμούς οι καταναλωτές, ούτε σε παροχή σε είδος. Πρόκειται για απευθείας μεταβιβάσεις στους παρόχους ενέργειας, μέσω των τιμολογίων. Πρόκειται για δημόσιο χρήμα που καταλήγει στα ταμεία των ιδιωτικών επιχειρήσεων παραγωγής και παροχής ρεύματος, αφορά δηλαδή σε πολιτική κρατικής ενίσχυσης. Ακόμη και η παροχή των διαφόρων *pass*, όπως το *fuel pass*, προς τα φυσικά πρόσωπα/καταναλωτές αφορά σε παροχές που καταλήγουν στις επιχειρήσεις. Ουσιαστικά, παρακάμπτοντας το θεσμικό πλαίσιο που απαγορεύει τις κρατικές ενισχύσεις, εφαρμόζεται μια έμμεση πλην σαφής πολιτική κρατικής ενίσχυσης των επιχειρήσεων.

Πρόσφατα μάλιστα, στο πλαίσιο αυτής της αυταρχικής υπολειμματικής πολιτικής επανέρχεται και το νεοφιλελεύθερο δόγμα της ορθολογικής επιλογής. Ορθολογική επιλογή που αδυνατούν να κάνουν οι υποτελείς τάξεις, αδυνατώντας να κάνουν σωστή χρήση των κρατικών επιδομάτων και της κρατικής αρωγής. Μάλιστα, οι κρατικές υπηρεσίες ανακάλυψαν ότι δεν υπάρχει διαφάνεια «στο σημερινό μοντέλο πληρωμής των κοινωνικών επιδομάτων, η οποία διευκολύνει τις αδήλωτες και σκιώδεις συναλλαγές, όπως χρήση ροζ τηλεφωνικών γραμμών και διαδικτυακό τζόγο». Στόχος λοιπόν είναι η πληρωμή της πλειονότητας των επιδομάτων του [ΟΠΕΚΑ](#) και της [ΔΥΠΑ](#) (πρώην ΟΑΕΔ) να γίνεται με προπληρωμένες κάρτες, προκειμένου να ελέγχεται η ορθολογική χρήση των προνοιακών επιδομάτων, αλλά και να αποφεύγεται η φοροδιαφυγή, δηλαδή η είσπραξη του ΦΠΑ, για την οποία ευθύνονται οι υποτελείς τάξεις που τζογάρουν και κάνουν χρήση των ροζ τηλεφωνικών γραμμών!!! Όπως αναφέρει η αρθρογράφος, «Επικρατέστερο επίδομα για να μπει στην νέα λειτουργία -δηλαδή την πληρωμή μέσω προπληρωμένης κάρτας- είναι το επίδομα γέννας των 2.000 ευρώ που τέθηκε σε εφαρμογή από την 1η^η Ιανουαρίου του 2020. Με την κάρτα αυτή οι δικαιούχες μητέρες θα μπορούν να

αγοράζουν οποιοδήποτε προϊόν τούς χρειάζεται από οποιοδήποτε κατάστημα της χώρας με βρεφικά ή παιδικά είδη, **αλλά δεν θα μπορούν να κάνουν ανάληψη ούτε ενός σεντ από αυτό**, καθώς δεν θα αντιστοιχεί σε κάποιο τραπεζικό λογαριασμό τους».

Οι εξαγγελίες της κυβέρνησης στη ΔΕΘ δεν περιέχουν τίποτε άλλο παρά ένα μείγμα αυταρχικής υπολειμματικής κοινωνικής πολιτικής, με την μορφή των έκτακτων ενισχύσεων, της κρατικής ενίσχυσης προς τις εταιρείες και των πολιτικών βιοεξουσίας και πειθάρχησης των υποτελών τάξεων. Ένα μείγμα πολιτικών μέτρων που θωρακίζει την κερδοφορία των επιχειρήσεων, επιφυλάσσει τον «λιτό βίο» για τα νοικοκυριά των εργαζόμενων τάξεων και αναπαράγει το οδυνηρό πέρασμα των υποτελών στη μη αξιοβίωτη ζωή.

¹ Από τον ΟΑΕΔ, νυν ΔΥΠΑ, παρέχεται επίδομα ανεργίας, μακροχρόνιας ανεργίας, ειδικό εποχικό βοήθημα, ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας, επίδομα διαμονής σε τουριστικά καταλύματα (κοινωνικός τουρισμός), επίδομα διαμονής σε παιδικές κατασκηνώσεις κ.λπ.

² Τα προνοιακά επιδόματα αφορούν σε επιδόματα στήριξης της οικογένειας, όπως το επίδομα γέννησης ή το επίδομα παιδιού, επίδομα για όσους διαμένουν σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, επιδόματα σε άτομα με αναπηρίες, σε ανασφάλιστους υπερήλικες, επιδόματα στέγασης και ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα.

³ Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, κρατική ενίσχυση υπάρχει όταν η ενίσχυση χορηγείται από το κράτος, άμεσα ή έμμεσα μέσω κρατικών πόρων, καταλογίζεται στο δημόσιο, ευνοεί επιλεκτικά μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ χωρών της ΕΕ.

⁴ <https://www.mononews.gr/oikonomia/meso-propliromenis-kartas-ta-proniaka-epidomata>

πηγή:

https://commune.org.gr/eisodimatiki-politiki-kratiki-enischysi-kai-to-perasma-pass-ton-ypotelon-taxeon-stin-liti-zoi/?fbclid=IwAR2lisjFPtM0SdmFsTzHx_CgLyIJck_B_KYE5_IzhxlPZEzZkwuhbsAHBpk